

Mee-maken Over actief burgerschap van mensen met een beperking

➤ KOEN DEWEER

INLEIDING

Is 'actief burgerschap' er voor iedereen of behouden we dit voorrecht nog steeds voor een selecte groep van mensen? Krijgen mensen met een beperking dezelfde kans om te leven als de andere burgers? Krijgt men dezelfde mogelijkheden om te participeren aan het maatschappelijke leven? Vraag het eens aan de mensen zelf... Zullen we ooit dit ideaalbeeld bereiken of houden we liever vast aan onze propere wijken waar mensen met een beperking liefst niet te veel in het straatbeeld verschijnen omdat we toch niet goed weten wat we ermee moeten aanvangen of hoe we ze moeten aanspreken. Vormingscentrum Handicum wil meebouwen aan een inclusieve maatschappij, waar persoonlijke diversiteit gewaardeerd wordt. We doen dit door activiteiten te organiseren waarbij mensen met en mensen zonder handicap elkaar ontmoeten. We hanteren we emancipatorisch denkkader en erkennen mensen met een beperking als actieve burgers met eigen keuzes, rechten en plichten en met groeimogelijkheden.

Eenzijds bieden we door het organiseren en begeleiden van vormings- en artistieke activiteiten ondersteuning in de persoonlijke groei van personen met een beperking. Anderzijds willen we mensen zonder handicap uitdagen om mensen met een beperking te leren kennen en te leren appreciëren als medeburgers. Wij gaan uit van de stelling dat mensen met een beperking in onze samenleving een belangrijke rol op te nemen hebben. Zij maken onze samenleving boeiend en rijker. Wij kunnen van hen leren en omgekeerd.

KWALITEIT VAN LEVEN

Als we even teruggaan in de tijd dan zien we dat mensen met een beperking afgezonderd leefden en buiten de samenleving opgroeiden. In de loop der jaren evolueerde dit beeld. In de jaren negentig, toen het burgerschapsparadigma zich ontwikkelde, ontstond een kentering. Een aanzet tot een nieuwe kijk op mensen met een beperking waarbij het probleem eerder in de maatschappij gesitueerd wordt dan bij de persoon zelf. Iedereen heeft zijn mogelijkheden en beperkingen. Het is maar op het moment dat de samenleving met zijn heersende waarden en normen niet meer overweg kan met die beperking dat er een handicap ontstaat. En jammer genoeg gebeurt dit nogal snel in de huidige samenleving. Alles wat afwijkt van het normale, schuiven we liever aan de kant, we worden er liever niet mee geconfronteerd.

Vanuit die nieuwe visie zien we personen met een verstandelijke beperking als volwaardige burgers van onze samenleving. Deze burgers hebben dezelfde rechten en plichten als andere burgers en maken net als iedereen mee deel uit van onze samenleving. Dit creëert de beste kansen op een kwaliteitsvol bestaan. Die kwaliteit van bestaan kan alleen maar door de persoon zelf op een subjectieve manier geëvalueerd worden. Het gaat in de eerste plaats over hoe iemand zijn eigen leven ervaart. Dit heeft ook te maken met de mate waarin de samenleving mogelijkheden aanreikt om je als mens te realiseren en verantwoordelijkheid op te nemen.

Als we met cursisten spreken over hun kwaliteit van leven dan komen een aantal thema's altijd terug: relaties, controle over eigen leven, het gevoel dat je iets kan en de mate waarin men participeert. Uit onderzoek blijkt dat dit net dezelfde thema's zijn als voor mensen zonder handicap. Niet verwonderlijk, denken wij dan.

Je voelt je goed in je vel als je je gedragen voelt door een sterk netwerk. Vrienden, familie, een intieme relatie, kennissen, collega's, burens,... waar je op kan terugvallen. Hierbij speelt de gevarieerdheid en de intensiteit van de relatie die je hebt met deze betekenisvolle anderen een belangrijke rol. We stellen vast dat heel wat mensen met een beperking een zeer schaars netwerk hebben. Vaak gaat dit gepaard met de maatschappelijke situatie waarin men zich bevindt en de mate waarin men kan participeren aan het sociale leven. Via ons aanbod willen we extra kansen op ontmoeting realiseren, ontmoeting met mensen met en mensen zonder handicap.

Een ander belangrijk aspect is het gevoel dat je zelf de controle over je eigen leven in handen hebt, dat je zelf keuzes kunt maken. Het gaat niet over het kiezen op zich, het gaat over jezelf ontwikkelen en uitdrukking geven aan je eigen identiteit. Zelf richting kunnen geven aan je leven waarin je voortdurend beslissingen neemt en ook verantwoordelijkheid draagt voor de genomen beslissingen, draagt bij tot je kwaliteit van leven.

Mensen met een beperking worden vaak geconfronteerd met hun gebreken en met wat ze niet kunnen. Wij willen mensen aanspreken op hun kracht. Wij willen net op zoek gaan naar talent van mensen en focussen op sterktes en mogelijkheden. Het gevoel hebben dat je iets kan' en dat je daarvoor waardering en respect krijgt geeft je levensvreugde en de kracht om door te zetten. Als je je kwaliteiten ten dienste kan stellen van de samenleving dan mag je daar terecht fier op zijn. Onze interpretatie van 'empowerment' is niet dat we mensen met een beperking krachtig maken, maar dat we mensen ondersteunen om zelf krachtig te worden. Deze gedachte ligt aan de basis van het burgerschapsmodel van Handicum.

Zo krijgen mensen meer zelfvertrouwen en wordt een stevige basis gelegd om intenser te participeren aan het sociale en culturele leven. Maar eerst moet je de kans krijgen om aan te sluiten bij dat sociale en culturele leven. Dat vindt meestal 's avonds en in het weekend plaats en laat dat nu net de momenten zijn waarop de ondersteuning voor mensen met een verstandelijke beperking, die in een voorziening wonen, beperkt zijn tot een minimum. We botsen hier op een vicieuze cirkel waarbij mensen met een schaars netwerk zeer beperkte mogelijkheden krijgen om te participeren. Gelukkig zijn er heel wat mensen die een vrijwillig engagement opnemen om hier bij te springen en dat waarderen we heel sterk. Als je al kan deelnemen dan blijft het nog de vraag in hoeverre je medemens openstaat om je 'echt' op te nemen. Inclusief burgerschap betekent: iedereen mag meedoen en iedereen telt mee. We merken dat mensen met een beperking zich vaak in een sociaal isolement bevinden. Ze zitten te vaak nog, in de marge.

Alle mensen zijn verschillend en die verschillen mogen ook gezien worden. Verschillen mogen er niet toe leiden dat mensen onderling in een hiërarchisch verband worden geplaatst. Dat is de essentie van gelijkwaardigheid. Als gelijkwaardig burger ben je zichtbaar present. Het gaat om samen leven. Niet om eenzame avonturen.

In onze samenleving zit het beeld van 'gezonde standaardmensen' nogal vast in de hoofden van vele mensen. Verschil maakt ons vaak onrustig en roept weerstand op. Aan de oppervlakte stellen we ons vaak welwillend op, maar 'het andere' moet niet te dichtbij komen. En als het dichtbij komt, roepen we graag professionele hulp in... We durven niet, we weten niet, ...?

BURGERSCHAP MOET JE LEREN '1)

Als een samenleving burgers in staat wil stellen om deel te nemen aan het culturele, economische, politieke en sociale leven, dan moeten die ook kansen krijgen om vaardigheden op te doen zodat ze echt kunnen participeren. Naast deze vaardigheden moeten mensen ook beschikken over voldoende informatie, of ze moeten weten waar ze hiervoor terecht kunnen. Heel belangrijk is dat mensen voldoende zelfvertrouwen kunnen opbouwen op basis van positieve ervaringen. Dit zelfvertrouwen is nodig om te kunnen werken in groep en te leren omgaan met verschil, diversiteit en conflict.

De vaardigheden die iemand nodig heeft om zijn burgerschap ten volle uit te oefenen, kunnen aangeleerd worden. Als dat gebeurt, wordt burgerschap meer dan een geschreven recht; het wordt een actieve deelname aan de samenleving, elke dag. En net deze deelname is een maat en een bron voor het welzijn van een samenleving.

Positieve ervaringen met participatie zorgen voor de meest effectieve manier van leren, veel meer dan met het formele curriculum kan bereikt worden. Handicum kan mensen die positieve ervaringen bieden. Doordat ze de nodige ondersteuning krijgen, groeien participanten in hun talenten en in hun rol van actieve burger. Zo vergroten ze hun kansen op actief deelnemen, beïnvloeden, overtuigen en meebeslissen.

Veel mensen met een beperking zien actief burgerschap als 'iets voor de anderen'. Zij zitten te vaak alleen maar in de rol van 'ontvanger'. Ze krijgen 'zorg', 'verzorging', een 'beschermde omgeving', 'vrijtijdsbesteding en werk op maat'. Wij zien het als onze opdracht om mensen te ondersteunen en de samenleving te sensibiliseren opdat actief burgerschap iets wordt voor hen, voor ons, voor iedereen. Wij ondersteunen mensen met verschillende achtergronden en mogelijkheden om in de rol van 'aanbieder' te gaan staan.

Mensen met een beperking moeten expliciet de kans krijgen om te participeren. Zij moeten zowel kunnen mee-maken als meemaken. Mee-maken door mee te denken, brainstormen, improviseren en zoeken. Meemaken door te genieten en te groeien in de schwing en de evolutie van een project.

Mensen met een beperking liggen zelf aan de basis van het ontstaan en de uitbouw van de actief burgerschapprojecten van Handicum en zullen altijd heel sterk betrokken blijven.

Elk mens – met of zonder handicap – die een serieus engagement wil opnemen moet als actief burger kunnen participeren. Ook mensen met een ernstigere handicap en een grotere ondersteuningsnood moeten kunnen participeren.

“Vijftien jaar geleden dacht ik niet eens aan de mogelijkheid om toneel te spelen, dat was onmogelijk omwille van mijn zware handicap. Van bij de geboorte ben ik spastisch tengevolge van een zuurstofgebrek tijdens de bevalling. Ik zit in een elektronische rolwagen, en moet hulp krijgen bij het eten, drinken, opstaan, wassen, naar de wc gaan, enzovoort. Ook ben ik wat moeilijk verstaanbaar en vooral bij mensen die mij niet (goed) kennen, vormt dat een probleem.

Toneel is gevoelens tonen, u uiten, uw mimiek onder controle hebben, u goed verstaanbaar maken. Dat kon ik niet. Dus waarom zou ik toneel gaan spelen en steeds botsen op mijn beperkingen?

Veertien jaar geleden stapte ik eerder onbezonnen mee in een theaterproject. Toen gebeurde het, op één van de eerste repetities... We speelden de klassieker 'Romeo en Juliet' van William Shakespeare. Die dag werden de rollen verdeeld. De ontdekking van Juliet's dood spelen, dat was de opdracht voor de mannelijke acteurs. Ik stortte me volledig op de opdracht. Waar ik toen de kracht van haalde weet ik nog steeds niet. Alles rondom mij verdween en ik had verdriet om Juliet's dood. En toen ik weer opkeek, zag ik een paar mensen met de tranen in hun ogen. Ik geloofde het zelf niet, maar op dat moment ben ik gebeten door de theatermicrobe en heb ik er nog levenslang een leuke handicap bij.”

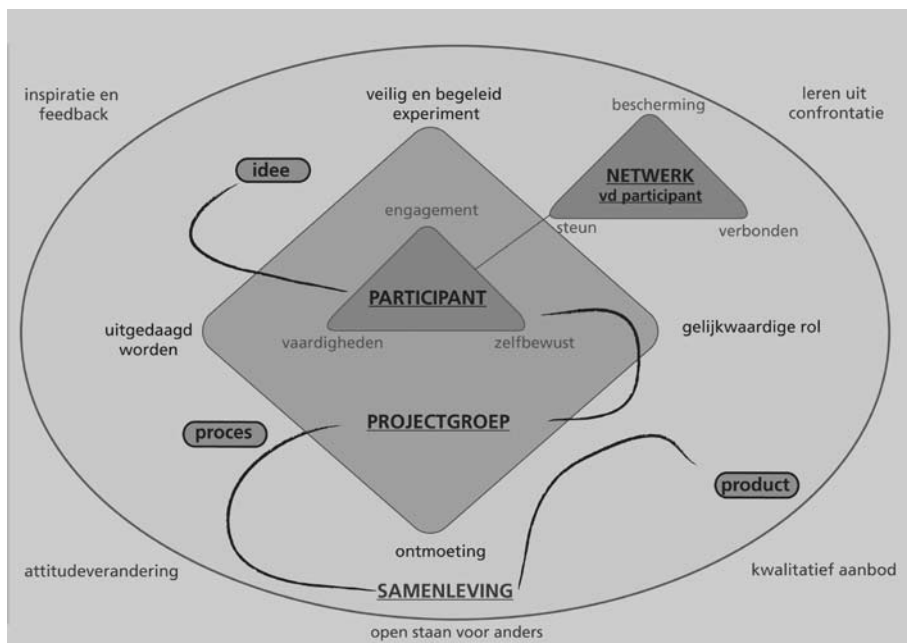
Kurt V.

ACTIEF BURGERSCHAPSMODEL VAN HANDICUM

De Actief Burgerschapsprojecten van Handicum ondersteunen mensen om een actieve rol op te nemen als aanbieder. Zij gebruiken hun talent om samen met andere mensen een kwalitatief product te realiseren waar anderen van kunnen genieten. We willen bijdragen aan een inclusieve samenwerking waarbij alle participanten – en zeker de mensen met een beperking – ‘buitengewone’ ervaringen opdoen. Mensen met een beperking leren wat emancipatie, empowerment en burgerschap in praktijk betekenen. Ze worden geconfronteerd met een rijk palet aan ontmoetingen, gebeurtenissen, emoties en crisissen. Mensen leren dat ze burger mogen zijn: mogen genieten, openbloeien, vertrouwen, relaties uitbouwen en initiatieven ontwikkelen.

De producten kunnen heel verschillend zijn. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de inclusieve theatervoorstellingen, de dansvoorstellingen, of aan het prentenboek ‘Prinses Waarom’ dat gerealiseerd werd door illustratoren, vertellers en muzikanten met en zonder handicap. Maar het kan soms ook minder artistiek van aard zijn, zoals bij ‘Kijkoren en Proefneuzen’. In dit project werden mensen met een verstandelijke beperking opgeleid tot co-gids en krijgen ervaren gidsen van Natuurpunt training rond samen-werken met personen met een beperking. Nu gidsen de duo's samen in een natuurgebied in Oost-Vlaanderen.

Deze Actief Burgerschapsprojecten volgen allemaal eenzelfde stramien. Naast de rode draad idee-proces-product, hebben alle projecten drie belangrijke niveaus: het niveau ‘participant’, het niveau ‘projectgroep’ en het niveau ‘samenleving’. Elk niveau heeft zijn eigen kenmerken, noden en uitdagingen. We verduidelijken dit aan de hand van onderstaand schema en de begeleidende tekst.

VAN IDEE NAAR PRODUCT

Een idee voor een actief burgerschapsproject wordt aangegeven vanuit de maatschappij. We zien of horen iets – tijdens een gesprek, een voorstelling, op de fiets, via een nieuwsuitzending, in ons samenwerken met mensen met een handicap... – dat ons op een idee brengt.

Dat prille idee ontwikkelt zich door gesprek, onderzoek en brainstorm gaandeweg tijdens het proces. Het idee krijgt meer en meer vorm en mondt uit in een product. Iets dat we terug presenteren aan de samenleving. Hierop kunnen we applaus of kritiek krijgen. Hoe dan ook willen we bij het publiek iets laten bewegen of veranderen.

De rode draad van idee naar proces kronkelt doorheen ontmoetingen, groepen, individuen.

IN HET CENTRUM: DE PARTICIPANT

We beginnen bij de individuele participant. Deze persoon met of zonder handicap komt in contact met het idee. Als hij hierdoor gegrepen is, goesting heeft, daarvoor tijd kan vrijmaken, dan gaat hij/zij een engagement aan. Wij vragen van onze participanten in de eerste plaats een grote betrokkenheid. Als zij het idee willen aanpakken, betasten en meevorm geven, dan gaan ze met ons op weg. We verwachten dat onze participanten hun verantwoordelijkheid opnemen in het project, betekenis geven en actief ‘mee-maken’.

Doorheen het proces leren onze participanten vaardigheden aan. Ze ontwikkelen hun talenten en gaan op zoek naar het vertrouwde en naar hun eigen mogelijkheden om vanuit dit veilig kader nieuwe wegen te verkennen en onderzoeken.

Ook andere vaardigheden worden aangescherpt. We hechten groot belang aan sociale vaardigheden: feedback geven en krijgen, eigen visie verwoorden en op respectvolle manier uiten, assertief zijn...

We verwachten van participanten dat ze zelf naar de voorbereidingen komen. Sommige mensen doen hiervoor beroep op een vrijwillige chauffeur, iemand uit het netwerk... Er zijn ook participanten die gaandeweg ontdekken dat ze eigenlijk ook met het openbaar vervoer kunnen komen. Het verhaal van Frans in het project Prinses Waarom illustreert dit treffend:

Najaar 2007. De muzikale Prinses-Waarom-repetities op zaterdagvoormiddag gaan door in Gent. Frans (70) woont in Waregem in een voorziening en kan niet telkens een chauffeur betalen voor de rit heen en weer. Tijdens Prinses Waarom nam hij voor het eerst in zijn leven... de lijnbus. Er is gelukkig een uitstekende verbinding Waregem - Gent Sint Pieters en Frans gaat de uitdaging aan.

Hij vertrekt gezwind en komt ook gezwind toe. Een meevaller. Hij spreekt trots over zijn muzikaal avontuur in Gent, zijn ontmoeting met allemaal zot volk, en over zijn rit heen en terug.

Op een dag zijn we zo enthousiast aan het repeteren dat we het uur uit het oog verliezen. "Oei, Frans, snel, naar het station". Maar, Frans heeft een hartziekte en mag zich niet haasten, niet lopen. Op het gemakje naar het station dus. Frans helemaal gerust in de situatie. Ik (projectbegeleider) lichtelijk benepen en nerveus. En we zien zijn bus rijden... naar Waregem.

Dan maar met de trein. Dat had Frans nog nooit gedaan, maar hij ziet het zitten. Ik wacht samen met hem op de boemeltrein naar Kortrijk. "Ik zal wel afstappen zulle, in Waregem. Da komt allemaal goed". En het kwam goed. Vanaf die dag kan Frans dus op twee manieren naar het spannende Gent reizen. "Doarveur moe ne mens in pensioen zijn, om dat te lieren."

Werken aan vaardigheden, voelen dat je jezelf ontwikkelt en dat je groeit in sociale vaardigheden, versterkt je zelfbewustzijn. Doorheen het proces leren mensen zichzelf, hun mogelijkheden en beperkingen beter kennen. Participanten krijgen een realistischer zicht op hun mogelijkheden. Bij sommigen ontstaat er een droom, die soms werkelijkheid wordt...

Luc tekent in de academie van Eeklo. Hij heeft een spierziekte en hij weet dat hij niet meer zo lang zal leven. Hij tekent met zijn mond. Hij heeft een klein bereik met zijn penseel. Hij tekent dus op hele kleine blaadjes. De atelierbegeleidster Saar scant zijn tekeningen in, vergroot en verdonkert ze, want zijn potloodlijnen zijn te zacht voor onze ogen. Zijn tekeningen zijn op zich een wondere wirwar van lijntjes. Hij tekent voor Prinses Waarom. En Saar geeft er met aquarel kleur aan. En dan gebeurt er een klein wonder. Zijn lijntjes worden een figuur. Plots zie je de beweging van het figuurtje, het karakter... Samen ontwikkelen ze prachtige illustraties voor het boek Prinses Waarom. Door de lovende kritieken is Luc zich meer en meer bewust van zijn talent. Een tijd geleden ging hij naar Saar. Hij vertelde haar dat hij graag zelf een verhaal zou willen schrijven en illustreren. Saar was geroerd. Dit zou wel eens zijn laatste project kunnen worden.

VERBONDEN MET DE PARTICIPANT: HET NETWERK

Mensen met een beperking hangen vaak af van de agenda, de interesse en de financiële mogelijkheden van ouders, voogd of voorziening. Het is voor hen niet evident om deel te nemen aan onze projecten. Deelnemen aan onze projecten, is gratis. Dat helpt. Maar de deelnemers moeten wel betalen voor hun vervoer, ze moeten iemand vinden die hen helpt uitzoeken hoe er te geraken...

Daarstraks vermeldden we al dat we onze participanten attent maken op de verantwoordelijkheid die ze mee-dragen voor het project. We doen daarnaast ook appel op hun

omgeving om hen hierin te ondersteunen. Zeker voor de praktische, organisatorische (vervoer...) ondersteuning is een engagement van het netwerk onontbeerlijk. Ook emotionele steun is van groot belang. Als mensen thuis komen van een lastige repetitie, als ze geconfronteerd worden met iets wat ze niet kunnen... is het goed om thuis te kunnen terugvallen op iemand die minstens luistert. We proberen het netwerk hier gevoelig voor te maken.

Als deze terugvalbasis en steun binnen het netwerk verzekerd zijn, weten participanten zich beschermd. Dat is erg belangrijk als je creatief wil zijn en grenzen wil verleggen.

Aan je persoonlijk netwerk kunnen tonen wat je verwezenlijkt hebt, is van enorme waarde. Mensen nodigen degenen uit met wie ze zich verbonden weten. Daarnaast komen ook andere mensen die puur aanwezig zijn uit interesse voor het product. De combinatie van beide appreciaties geeft energie en sterkt het zelfvertrouwen.

In het samenwerken met participanten komen we telkens op een boeiende clash tussen artistieke overwegingen, impulsen vanuit de persoon zelf of het netwerk en creatieve oplossingen. Zo leren we van elk project en uit elke ontmoeting.

Gunter meldt zich op de ontmoetingsdag van Zinderin. Op deze dag ontmoeten we veel mensen waaruit we dan onze groep dansers – met en zonder handicap – selecteren. De choreografe meldt na de ontmoetingsdag dat ze het niet ziet zitten om met veel ‘zwakkere’ mensen te werken. En werken met Gunter leek haar niet haalbaar... te riskant. We vertellen dit aan de mama.

Nu blijkt die mama een redelijk straffe madam te zijn. Ze contacteert ons opnieuw en geeft ons haar ongezoeten mening: “Is het bij jullie nu ook al zo dat je enkel de sterke en de gemakkelijke mensen meeneemt.” We worden er even stil van. Het doet ons nadenken: waar zijn we mee bezig. De mama van Gunter had ons duidelijk wakker geschud. We discussiëren in team en nadien gaan we met de choreografe praten.

In samenspraak met de choreografe en de mama van Gunter komen we uiteindelijk tot een creatieve oplossing. Gunter kan meedoen als hij een individuele assistent heeft. Iemand die hij vertrouwt, en iemand die hem coacht tijdens de dans.

Gelukkig heeft Gunter een mooi sociaal netwerk. Het gaat vrij gemakkelijk om iemand te vinden, die hem kan begeleiden.

De choreografe Sophie Beyne is heel tevreden dat hij er bij is geweest. Hij zit goed in zijn lijf. Het lukt perfect omdat hij als het ware in de beweging van degene die met hem danst kruipt. De choreografe was sterk verwonderd.

ROND DE PARTICIPANT: DE PROJECTGROEP

We zien de projectgroep als een veilige plek waar – onder professionele begeleiding – een boeiend experiment plaatsvindt. De participanten, mensen met en mensen zonder handicap kennen elkaar op voorhand niet, en ontmoeten elkaar in het project. Elk nemen ze een rol en hun verantwoordelijkheid op. Die rol kan heel verschillend zijn maar is telkens

gelijkwaardig aan de anderen. We dagen elke persoon uit om binnen de veiligheid van de projectgroep eigen grenzen te verleggen. We merken dat in deze context mensen de kans krijgen om elkaar als mens te leren kennen. Mensen zitten in dezelfde boot en werken samen aan één eindresultaat. Dan moet je rekening houden met elkaars mogelijkheden en beperkingen, met elkaars goeie en minder goeie momenten. Zo ontdek je ook dat die persoon met een handicap die op het eerste zicht zo verschillend leek, eigenlijk zo ‘gelijk’ is. In het begin wordt er ‘rekening gehouden met’, nadien doet iedereen gelukkig ‘gewoon’. Er wordt niet meer stilgestaan bij de beperkingen. Ze horen erbij en de hele groep zoekt mee naar creatieve oplossingen om het doel te bereiken

“Voor mij is theater een middel om de kloof te dichten tussen mensen met en mensen zonder handicap. De maatschappij is op goeie weg. Maar (bijna) nergens start ik op een gelijk level. Volgens mij ben ik een sociaal iemand. Toch moet ik steeds opboksen tegen vooroordelen en drempels (ook fysieke). “Die jongen praat raar, maakt rare bewegingen... Ik heb niets te vertellen tegen hem.” Dat maakt nieuwe vrienden (kennissen) maken moeilijk. Als ik ze maak is het via andere vrienden. En voor er dan een vertrouwensband ontstaat gaat daar enorm veel tijd over. Nog steeds verbaasd het mij hoe anders dit verloopt in zo'n project. Iedereen start op gelijke voet; iedereen staat voor dezelfde uitdaging; iedereen verrast iedereen en zichzelf; iedereen heeft het wel eens moeilijk. Om zo'n uitdaging tot een goed einde te brengen moet men een hechte groep vormen. Die ontstaat ook steeds. Toneel is al zeer emotioneel, maar dit maakt het nog veel emotioneler. Ik ben nog altijd ongelofelijk verrast hoe snel je echt dicht bij iemand “binnen” komt en zo goeie vrienden maakt. Ook het publiek heeft opeens een gespreksonderwerp, wat het ijs breekt, en dat is al heel wat. Met andere woorden: in deze maatschappij moet je je blijkbaar op één of andere manier “bewijzen” (een vies woord) om “erbij” te kunnen horen. Jullie projecten geven iedereen de kans dit te doen met een goeie invloed op hun leven.”

Het centrale element is het artistieke werkproces waarbij in dialoog tussen deelnemers en coach/begeleider het te volgen pad wordt uitgestippeld. De inbreng van beide actoren is daarbij groot en moet in evenwicht zijn. Het is een balanceren tussen leiden en volgen. Enerzijds stimuleert de artistieke begeleiding participanten om hun grenzen te verleggen, anderzijds geven de participanten – door hun eigenheid en unieke visie – het project en product mee vorm. Samen ontdekken ze de mogelijkheden die achter beperkingen schuilgaan. Zij prikkelen elkaar voortdurend en bereiken zo dingen die vooraf niet voor mogelijk werden gehouden. Wij spreken uit jarenlange ervaring als we zeggen dat het resultaat hiervan telkens verbluffend is.

HET PROJECT BINNEN DE SAMENLEVING

De confrontatie met het publiek brengt emotie bij zowel de mensen op scène als bij het publiek. Het publiek leert dat mensen met een beperking vooraan kunnen gaan staan en iets te brengen hebben. Deze attitudeverandering is belangrijk in een samenleving waarin

verschil meer en meer aanwezig is maar waarin het respect vaak nog ontbreekt. We willen het publiek verwonderen en laten openstaan voor anders.

De mensen op het podium zullen door ons ondersteund worden zodat ze kunnen omgaan met de stress en de feedback die ze krijgen van het publiek. We willen onze spelers leren dat ze kunnen groeien door de confrontatie met het publiek. Het publiek willen we confronteren met een artistiek sterk product dat gebracht wordt door een inclusief gezelschap van mensen met en mensen zonder handicap. Mensen met een handicap zijn voor 'de man/vrouw in de straat' een onbekende 'groep'. Ze kennen weinig of geen mensen met een handicap, weten niet hoe ze met hen moeten communiceren en zijn er soms zelfs bang van. Voor ons is het samenwerken tussen mensen met en zonder handicap een vanzelfsprekendheid, en dit stralen we uit op het podium, maar evengoed in de foyer achteraf. Het publiek is heel kritisch: heel wat mensen hebben bedenkingen bij de (artistieke) mogelijkheden van mensen met een beperking. Wij willen dit kritische publiek verrassen met een kwalitatief hoogstaande productie. Met een verhaal dat ontroert en tot denken aanzet, een product dat de mensen laat vergeten dat we een inclusief gezelschap zijn. Dit aanbod op het podium, brengt inspiratie voor alle deelnemers en voor een breed publiek. Dit is de kern waar we voor gaan.

Tijdens zo'n proces leren deelnemers rekening te houden met anderen, omgaan met kritiek en succes en verantwoordelijkheid opnemen. Daardoor staan ze sterker in het leven en durven ze sneller de stap naar andere activiteiten in de maatschappij zetten. We willen via onze actief burgerschapsprojecten de levenskwaliteit van mensen verhogen, zowel sociaal als emotioneel.

Mensen hebben dikwijls heel veel vragen als ze in werk of vrije tijd geconfronteerd worden met mensen met een handicap. Dan wil men graag van ons weten welke handicap die persoon precies heeft en hoe men er mee moet omgaan. Het liefst pasklaar en in een schemaatje als het even kan. Voor mensen met die handicap moet je't zo doen en voor mensen met die andere handicap moet je't dan weer anders doen. Laat het ons aub eenvoudig houden. Je krijgt toch ook geen handleiding voor mensen zonder handicap (en soms kan dit evenzeer nodig zijn). Mensen met een handicap willen gewoon als mens aangesproken worden. En wie niet goed weet hoe best ondersteuning te bieden, vraagt dit best eerst eens aan de persoon zelf.

Iedereen zal moeten leren omgaan met verschillen door het te doen... Het wordt tijd dat 'Iedereen' mag meespelen. Dat je mag zijn wie je bent met je mogelijkheden en je beperkingen, dat je wordt gerespecteerd zoals je bent. Elke mens is uniek en heeft het recht niet te worden 'gerubriceerd'. 'Anders zijn' zou veel meer als een meerwaarde voor de samenleving moeten gezien worden

MEER LEZEN?

- Ben, Roseanne (2000): "Including citizenship in the adult curriculum", Exeter: University of Exeter.
- Bertho Smit en Ad Van Gennep, *Netwerken van mensen met een verstandelijke handicap*, 1999
- Douwe van Houten, *De gevarieerde samenleving: over gelijkwaardigheid en diversiteit*, de Tijdstroom, Utrecht, 2004
- Goodley Dan. *Supporting people with learning difficulties in self-advocacy groups and models of disability. Health and Social Care in the Community* 6 (6), p 438-446, 1998.
- Van Gennep A. en Steman C. *Beperkte burgers: over volwaardig burgerschap voor mensen met verstandelijke beperkingen*. Utrecht: NIZW, 2002
- Van Hove G. en Roets G. 'Empowerment' en volwassenen met een verstandelijke handicap. In: Ghesquière P. en Janssens J. (red). *Van zorg naar ondersteuning – ontwikkelingen in de begeleiding van personen met een verstandelijke beperking (pp41-52)*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2000.

NOTEN

- ⁽¹⁾ Lees meer: BEN, Roseanne (2000): "Including citizenship in the adult curriculum", Exeter: University of Exeter.